

Vijf jaar monitoring Ecoduct Koekendaal

In januari 2020 werd het laatste ecoduct in Gelderland opgeleverd, een project van het nationale Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO). Het ligt in de gemeente Doetinchem en is het kleinste ecoduct van Nederland geworden, en deze gaat over de A18 heen. Het is een schakel in de ecologische verbindingzone van Montferland naar de Slangenburg, twee van de grotere bosgebieden in de Achterhoek. Het verbindt de Koekendaal en De Wrange. Het ecoduct ligt op oude rivierduinen die hier in de laatste ijstijd zijn gevormd. De A18 is daar eind vorige eeuw dwars door het gebied getrokken en brak daardoor in tweeën. Zo ook onder andere het leefgebied van de dassen, die daar al vroeger woonden (De Wrange is een oude naam voor dassenburcht). Voor amfibieën en reptielen werd dit uiteraard helemaal een onmogelijk te passeren barrière.

Omdat we in 2000 een zoogdierenwerkgroep hadden opgericht onder de paraplu van de IVN, werd ons gevraagd om dit de komende vijf jaren hier te monitoren. Bepaalde zoogdiersoorten waren als doelsoorten voor gebruik ecoduct genoemd, zoals das, boom- en steenmarter, wezel en alle vleermuissoorten. De dagvlinders en sprinkhanen wilde men ook onderzocht hebben. Wij vonden dat we die ook wel konden volgen, evenals de amfibieën en reptielen. Hiervoor werden als doelsoorten de kamsalamander en hazelworm gesteld.

Er werden de nodige materialen aangeschaft (betaald door BAM Infra) om de monitoring van de soortgroepen te kunnen uitvoeren en eind 2020 begonnen we enthousiast aan dit project. Te laat voor amfibieën en reptielen, maar we konden alvast wel 30 tapijttegels van 50 x 50 cm uitleggen aan weerszijden van de aanwezige stobbenwal. Deze loopt in de lengte over het ecoduct en dient als veilige geleiding voor kleinere dieren die willen oversteken.

Dwergmuis en kamsalamander tegelijk voor de camera boven op het ecoduct. (Foto: Henriëtte van der Loo)

We wisten dat de kamsalamander in De Zumppe voorkwam maar van de hazelworm was bij ons niets bekend. In voorjaar 2021 werd het poeltje aan de noordzijde van het ecoduct onderzocht.

Jaar	Hazelworm	Kamsalamander	Aantal tegelrondes
2021	5	3	9
2022	3	1	14
2023	11	4	12
2024	23	1	14
2025	7	0	14

Het totaal aantal waargenomen hazelwormen en kamsalamanders onder de tapijttegels met het aantal controlerondes per jaar.

Deze poel in het bos van Koekendaal ligt altijd in de schaduw en daarom is de ligging voor amfibieën niet erg gunstig. Maar we vonden hier toch wel meteen zowel kamsalamanders als kleine watersalamanders. En de eitjes verraden dat ze zich hier ook in voortplanten! De gewone pad, bruine en groene kikker vonden we eveneens in deze poel. Maar de vraag was natuurlijk: gebruiken deze soorten ook het ecoduct? Oftewel functioneert het ecoduct zoals bedoeld is: het verbinden van de rivierduinen.

Als werkgroep moesten we nog best wel veel leren over de ecologie van de dieren en hoe waar te nemen. En dus ook hoe we de monitoring konden aanpakken. We besloten, na raadpleging van onder andere de protocollen van RAVON, om de tapijttegels om de twee weken te controleren in de maanden van maart tot en met oktober, zie de tabel met de resultaten.

**Kop van een hazelworm waargenomen bij het ecoduct.
(Foto: Henriëtte van der Loo)**

Het zegt alleen hoe vaak beide doelsoorten onder de 30 tapijttegels zijn aangetroffen.

De conclusie die we na vijf jaar monitoren hebben kunnen trekken is dat het ecoduct voor de hazelworm functioneert. Op het ecoduct en aan weerszijden hiervan is de soort aangetroffen. Of de kamsalamander het ecoduct gebruikt is niet te zeggen. We hebben deze soort weinig aangetroffen onder de tapijttegels en dan alleen aan de Koekendaal kant, de noordzijde van het ecoduct. Maar er kwam een verrassing! Wildcamera's die voor zoogdieren stonden opgesteld, pikken 's nachts geen koudbloedige dieren op, terwijl die juist dan actief zijn. Maar op 5 november 2025 werd per toeval een kamsalamander vastgelegd toen deze 's morgens (07:55 uur) midden op het ecoduct kroop, waarschijnlijk op zoek naar een

**Kamsalamandervrouw bij ecoduct.
(Foto: Henriëtte van der Loo)**

overwinteringsplek. De kamsalamander liep er tegelijk met een dwergmuis waarop de camera reageerde en een foto maakte.

Aan de zuidzijde van het ecoduct liggen nu nog geen watertjes die kamsalamanders kunnen gebruiken om in voort te planten. Gelukkig wordt er nu wel gewerkt aan het aanleggen van een poel aan deze kant, helaas verder dan gewenst. Maar dat geeft misschien het ecoduct een extra functionaliteit waarmee de kamsalamander zich wellicht in De Wrange kan vestigen.

De vijf monitoringsjaren zijn dus voorbij. Of er nog vrijwilligers zijn die ook de komende jaren met deze monitoring verder willen gaan is de vraag. Het is en blijft een zoogdierwerkgroep...

Henriette van der Loo

Monitoring vaste set aan wateren

Volg je jaarlijks een cluster aan wateren en heb je toegang tot het NEM-invoerportaal? Dan kun je je waarnemingen voortaan ook direct in het veld invoeren via een app. De Amfibieën-app voor het invoeren van waarnemingen en bezoeken is beschikbaar via: https://amfibieen.meetnetportaal.nl/app/*/

De handleiding is in de app te bekijken, maar ook via: https://amfibieen.meetnetportaal.nl/app/handleiding_amfibieenapp.pdf

Tip: gebruik de eerste keren ook nog ouderwets een notitieboekje voor het geval de invoer, opslag of doorlevering van tellingen niet goed gaan. Controleer thuis via de website of de bezoeken en waarnemingen goed zijn doorgekomen!

